

ACADEMIA „ȘTEFAN CEL MARE” A MINISTERULUI
AFACERILOR INTERNE AL REPUBLICII MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ „ȘTIINȚE PENALE ȘI DREPT PUBLIC”

Cu titlu de manuscris
C.Z.U:343.62:004(043.2)

POPA LILIA

METODICA CERCETĂRII ABUZULUI SEXUAL ÎN PRIVINȚA
COPILOR PRIN UTILIZAREA TEHNOLOGIILOR
INFORMAȚIONALE

REZUMATUL TEZEI DE DOCTOR ÎN DREPT

Specialitatea: 554.04 – Criminalistică, expertiză judiciară,
investigații operative

Conducător de doctorat:

OSTAVCIUC Dinu
doctor habilitat în drept,
conferențiar universitar

Comisia de îndrumare:

ODAGIU Iurie
doctor în drept,
conferențiar universitar
COJOCARU Radion
doctor în drept,
profesor universitar
RUSNAC Constantin
doctor în drept,
conferențiar universitar

CHIȘINĂU, 2024

Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale „Științe penale și Drept public” a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova.

Autor:

POPA Lilia

Conducător de doctorat:

OSTAVCIUC Dinu, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar, Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne a Republicii Moldova.

Comisia de doctorat:

OSOIANU Tudor, **Președintele** Comisiei, doctor în drept, profesor universitar, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

OSTAVCIUC Dinu, **Referent oficial**, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

ODAGIU Iurie, **Referent oficial**, doctor în drept, conferențiar universitar, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

PISARENCO Constantin, **Referent oficial**, doctor în drept, conferențiar universitar, Universitatea Liberă Internațională din Moldova

RUSU Vitalie, **Referent oficial**, doctor în drept, profesor universitar, Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți

Secretar al Comisiei de doctorat:

RUSNAC Constantin, doctor în drept, conferențiar universitar, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

Susținerea publică va avea loc la data de 18.01.2025, ora 10:00, în cadrul Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne, pe adresa: or. Chișinău, str. Gheorghe Asachi, 21, blocul administrativ, etajul 2, Sala Consiliului de administrație.

Rezumatul și teza de doctorat pot fi consultate la biblioteca Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova, pe pagina web a Școlii Doctorale „Științe penale și drept public” (<https://www.academy.police.md/scoala-doctorala/sustinere-teze-de-doctorat/teze-de-doctorat>) și pe pagina web a Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și Cercetare (www.cnaa.md).

Autor:

_____ **POPA Lilia**

Secretarul Comisiei de doctorat: _____ **RUSNAC Constantin**,

doctor în drept,
conferențiar universitar,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

©Popa Lilia, 2024

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
SUMARUL COMPARTIMENTELOR TEZEI.....	10
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	18
BIBLIOGRAFIA.....	25
LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI.....	31
ADNOTARE (în limbile română, rusă și engleză).....	33-35

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța problemei abordate. În contextul actual al dezvoltării accelerate a societății, Internetul a devenit un element indispensabil în educație, muncă și comunicare. Acest mediu digital, cu multiplele sale fațete, inclusiv adresele de e-mail, rețelele sociale și platformele de întâlniri, ocupă o parte semnificativă a vieții cotidiene. Însă, odată cu acest progres tehnologic, se manifestă și o creștere a activității infracționale comise prin intermediul calculatoarelor și rețelelor informatice¹, cunoscută sub denumirea de criminalitate cibernetică.

Problematica infracțiunilor sexuale împotriva minorilor continuă să atragă atenția publicului, având un impact profund asupra societății, fiind considerate printre cele mai grave forme de criminalitate. Aceste infracțiuni vizează segmentul cel mai vulnerabil al populației – copiii. La nivel internațional, protecția drepturilor copiilor și asigurarea sănătății și bunăstării acestora reprezintă priorități majore, subliniind importanța globală a acestui subiect.

Dezvoltarea rapidă a tehnologiilor informaționale și accesul facil la internet au creat noi oportunități pentru infractori de a exploata vulnerabilitățile copiilor. Metodele tradiționale de investigare s-au dovedit adesea insuficiente în fața acestui fenomen complex și dinamic. Întrucât vârsta utilizatorilor de tehnologii digitale scade, tot mai mulți copii și adolescenți interacționează online fără a cunoaște identitatea reală a celor cu care comunică. Din acest motiv, statisticile internaționale indică o creștere alarmantă a infracțiunilor de natură sexuală împotriva copiilor comise prin intermediul internetului, fenomen care afectează și Republica Moldova.

Având în vedere această realitate, devine esențială elaborarea și perfecționarea unor metodologii de investigare adaptate specificității infracțiunilor comise prin intermediul tehnologiilor digitale. Această cercetare se concentrează pe dezvoltarea unor tehnici avansate de descoperire, fixare, ridicare și examinare a urmelor electronice, identificarea vulnerabilităților legislative și consolidarea cooperării internaționale necesare pentru combaterea acestor infracțiuni.

Protecția eficientă a minorilor și asigurarea justiției pentru victime impun o adaptare continuă a metodologiei de investigare, menită să țină pasul cu evoluția metodelor utilizate de infractori. Această cercetare contribuie la îmbunătățirea cadrului teoretic și practic, esențial pentru o intervenție eficientă în prevenirea și investigarea abuzului și exploatarea sexuală a copiilor în mediul online.

Actualitatea și relevanța prezentei teze rezidă în identificarea soluțiilor pentru diverse probleme tactico-organizatorice legate de investigarea infracțiunilor de abuz sexual și exploatare sexuală a copiilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale. În contextul unei lipse de studii teoretice și practice detaliate în cercetările autohtone și a nevoii de elaborare a unui algoritm specific

¹ <https://www.forbes.com/advisor/education/it-and-tech/cybersecurity-statistics/> (accesat 28.08.2024).

de aplicare a tacticii și metodologiei de investigare a acestor infracțiuni, această cercetare își propune să umple acest gol, oferind un cadru metodologic destinat să sprijine investigarea acestor infracțiuni în spațiul virtual.

Deși există lucrări care tratează aspecte ale criminalității informatice, literatura autohtonă nu explorează în profunzime tacticile și metodologiile criminalistice necesare pentru combaterea eficientă a abuzului și exploatării sexuale a minorilor în mediul online, nici metodologia de neutralizare a obstacolelor care afectează desfășurarea procesului penal în astfel de cazuri.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare. Cercetările întreprinse se fundamentează pe analiza doctrinei, legislației și practicii de urmărire penală relevante pentru domeniul abordat. Dat fiind că investigarea abuzului sexual și exploatării sexuale a minorilor prin intermediul tehnologiilor informaționale constituie un domeniu relativ nou pentru Republica Moldova, la momentul redactării acestei lucrări, nu a fost identificată o bază teoretică robustă și consacrată. Din acest motiv, studiul s-a bazat pe contribuțiile criminaliștilor autohtoni în ceea ce privește noțiunile și aspectele criminalistice generale, precum și pe cercetările legate de legitățile criminalistice în investigarea infracțiunilor similare, cum ar fi traficul de copii, traficul de ființe umane, hărțuirea sexuală și proxenetismul.

Un aspect central al cercetării îl constituie complexitatea tehnologică a infracțiunilor, manifestată prin utilizarea unor mijloace avansate de comunicare și stocare a datelor, care complică procesul de identificare și urmărire penală a autorilor acestor fapte. De asemenea, ritmul accelerat al evoluției tehnologice impune o actualizare constantă a metodelor de investigație, ceea ce generează probleme legate de adaptabilitatea și eficiența organelor de aplicare a legii. În plus, protejarea drepturilor victimelor minore în cadrul unor investigații care implică tehnologie digitală adaugă un nivel suplimentar de dificultate, necesitând o abordare sensibilă și echilibrată între nevoia de a colecta dovezi și respectarea intimității și demnității copiilor.

Problema științifică importantă soluționată prin această cercetare constă în elaborarea unei metodologii de investigare criminalistică a infracțiunilor de abuz sexual a copiilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale. Această contribuție a condus la identificarea și dezvoltarea unor metode și instrumente, facilitând aplicarea lor eficientă în investigarea acestor infracțiuni specifice și asigurând protecția corespunzătoare a victimelor.

Scopul lucrării. Scopul tezei este cercetarea complexă a metodicii criminalistice privind cercetarea infracțiunilor de abuz sexual față de copii prin utilizarea tehnologiilor informaționale în vederea evaluării necesităților de perfecționare a legislației de profil, propunerii soluțiilor de îmbunătățire a acesteia, de promovare a bunelor practici și de eficientizare a procesului de investigare, implicit pentru a

răspunde provocărilor generate de noile forme de criminalitate.

Obiectivele cercetării. În vederea realizării scopului, atât în aspect teoretic cât și în aspect practic, au fost trasate următoarele *obiective*:

- evaluarea cercetărilor și a literaturii de specialitate referitoare la metoda de cercetare a infracțiunilor legate de abuz sexual și exploatare sexuală a minorilor comise prin intermediul tehnologiilor informaționale;

- studierea practicii de investigare a infracțiunilor legate de abuz sexual și exploatare sexuală a copiilor comise prin utilizarea tehnologiilor informaționale;

- elaborarea structurii și conținutului caracteristicii criminalistice a infracțiunilor legate de abuz sexual și exploatare sexuală a copiilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale, identificarea corelațiilor dintre elementele sale și demonstrarea semnificației sale practice;

- stabilirea particularităților depistării semnelor infracțiunii și începerea urmăririi penale pe cauze legate de abuzul sexual și exploatare sexuală a copiilor comise prin utilizarea tehnologiilor informaționale;

- identificarea circumstanțelor care urmează a fi stabilite la cercetarea abuzului sexual în privința copiilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale;

- identificarea situațiilor tipice de urmărire penală care apar la etapa inițială și ulterioară de cercetare a categoriei de infracțiuni analizate, elaborarea unui sistem de acțiuni ale investigatorului în fiecare dintre aceste situații;

- studierea aspectelor legate de cooperarea eficientă a investigatorului cu organele naționale și internaționale în investigarea cazurilor penale din categoria analizată;

- identificarea particularităților tacticii de efectuare a acțiunilor concrete de investigare a infracțiunilor din categoria analizată și formularea de recomandări adecvate pentru organele de urmărire penală;

- formularea recomandărilor menite să îmbunătățească eficacitatea detectării, depistării și investigării infracțiunilor din categoria analizată.

Metodologia de cercetare. Pentru a realiza o cercetare obiectivă și cuprinzătoare privind investigarea infracțiunilor de abuz și exploatare sexuală a copiilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale, în această lucrare au fost utilizate o serie de metode de cercetare, printre care:

- metoda logică (bazată pe analiza inductivă și deductivă);

- metoda comparativă (utilizată pentru a studia materiale științifice legate de metodologia și tactica investigării infracțiunilor analizate, publicate atât în Republica Moldova, cât și în alte state);

- metoda sistemică (aplicată pentru examinarea actelor juridice naționale și internaționale);

- metoda empirică (care implică analiza practicii naționale de investigare a infracțiunilor în cauză, realizată de către autor pe parcursul elaborării lucrării).

Noutatea și originalitatea științifică. Noutatea și originalitatea științifică a rezultatelor obținute în cadrul acestei teze derivă din faptul că reprezintă prima cercetare științifică exhaustivă a infracțiunilor de abuz sexual a copiilor comise prin intermediul tehnologiilor informaționale în contextul Republicii Moldova. Această cercetare aduce o contribuție semnificativă în domeniu prin analiza detaliată și evaluarea critică a perspectivei doctrinare existente, oferind astfel un suport teoretic și aplicativ valoros atât pentru practicienii din domeniu, cât și pentru teoreticieni. Studiul avansează prin dezvoltarea și propunerea unor metodologii inovatoare pentru investigarea infracțiunilor de abuz sexual a minorilor. Aceste metodologii sunt adaptate specificului tehnologiilor digitale utilizate în comiterea acestor infracțiuni, abordând complexitatea și provocările întâmpinate de autoritățile de aplicare a legii. Rezultatele cercetării contribuie la îmbunătățirea cadrului teoretico-metodic existent, oferind soluții concrete pentru lacunele identificate în legislația de profil și în practică. Prin această abordare integrată, teza nu doar că identifică și analizează problemele curente, dar propune și soluții viabile pentru optimizarea procesului de investigare, subliniind importanța unei actualizări continue a metodelor și tehnicilor de investigare în raport cu evoluția rapidă a tehnologiilor informaționale. Această cercetare reprezintă un demers esențial pentru dezvoltarea unui cadru metodologic adecvat, ce va contribui la eficientizarea procesului de prevenire și investigare a abuzurilor sexuale comise asupra minorilor în mediul online, reflectând astfel relevanța și originalitatea sa în contextul actual.

Importanța teoretică. Importanța teoretică a acestei cercetări rezidă în aprofundarea și elaborarea metodelor de investigație a infracțiunilor de abuz sexual și exploatare sexuală a copiilor comise prin intermediul tehnologiilor informaționale, un subiect cu relevanță majoră în domeniul criminalisticii. Lucrarea contribuie la dezvoltarea teoriei criminalistice printr-o sinteză comprehensivă a realizărilor în tehnica, tactica și metodică investigației, integrând aspecte esențiale din procedura penală, activitatea specială de investigații, cooperarea națională și internațională.

Studiul oferă o clarificare și o structurare a tacticilor și metodicilor existente, adaptându-le la noile realități tehnologice și identificând proceduri inovatoare necesare pentru investigarea eficientă a infracțiunilor. Acest demers contribuie la îmbogățirea literaturii de specialitate cu concepte și tehnici noi, care sunt valoroase atât pentru teoreticieni, cât și pentru practicieni.

Prin analiza detaliată a modului în care tehnologiile digitale sunt utilizate pentru comiterea abuzurilor sexuale, lucrarea evidențiază specificitățile și provocările asociate cu aceste infracțiuni. Aceasta permite formularea unor poziții clare și identificarea unor tactici și metode concrete, adaptabile în investigarea acestor infracțiuni complexe. De asemenea, cercetarea propune soluții pentru

problemele generate de inconsecvențele sau ambiguitățile normative, contribuind astfel la eficientizarea procesului de investigare.

Importanța acestei cercetări se reflectă și în impactul direct asupra politicilor publice și juridice, oferind argumente teoretice solide care pot influența revizuirea și actualizarea cadrului normativ. Astfel, cercetarea permite o mai bună aliniere a legislației la realitățile contemporane și la nevoile de protecție a copiilor în fața abuzurilor comise prin intermediul tehnologiei. Prin aceste contribuții, studiul îmbogățește în mod semnificativ cadrul teoretic și aplicativ al investigării infracțiunilor informatice de abuz sexual, având un impact deosebit asupra eficienței și adaptabilității măsurilor legale și de protecție.

Valoarea aplicativă a tezei: Rezultatele cercetării și concluziile autorului vor fi promovate și diseminate prin diverse metode, care vor fi folosite și aplicate atât în activitatea de cercetare, precum și în activitatea practică a organelor judiciare. Rezultatele cercetărilor obținute au fost publicate în diverse reviste științifice, precum și în cadrul conferințelor naționale și internaționale.

Rezultatele obținute se concretizează în tezele științifice principale promovate spre susținere și în problema științifică importantă soluționată care constă în conturarea cadrului criminalistic în cauzele privind abuz sexual al copiilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale, proiectarea algoritmului acțiunilor de urmărire penală, măsurilor speciale de investigații, altor măsuri și activități în cauzele vizate, fundamentat pe legislație, doctrină și jurisprudență, precum și în baza tacticii și metodologiei criminalistice, fapt de natură să contribuie la eficientizarea acestui proces în ansamblul general de prevenire și combatere a infracțiunilor vizate.

Implementarea rezultatelor științifice: Concluziile formulate în cadrul tezei de doctorat pot fi de un real folos în procesul de elaborare și perfecționare a reglementărilor cu privire la subiectul urmăririi penale în cazurile privind abuzul sexual și exploatare sexuală a copiilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale și ca instrumentar pentru lucrătorii practicieni în domeniul dreptului în latura cercetării și descoperirii infracțiunilor de acest gen. Astfel, implementarea rezultatelor științifice în contextul cercetării privind metodică și tactica investigării infracțiunilor de abuz sexual și exploatare sexuală a minorilor comise prin intermediul tehnologiilor informaționale are o importanță semnificativă, atât din perspectiva teoretică, cât și din cea practică. Rezultatele obținute în cadrul acestei cercetări contribuie substanțial la dezvoltarea unui cadru metodologic și tactic adecvat, necesar pentru abordarea complexităților specifice acestor tipuri de infracțiuni, care au un impact profund asupra victimelor și societății.

Astfel, baza teoretică și concluziile elaborate în această lucrare pot fi integrate în programele de formare inițială și continuă destinate studenților, masteranzilor și doctoranzilor din cadrul facultăților de drept, oferind o perspectivă actualizată și complexă asupra fenomenului criminalității cibernetice legate de

abuzul sexual asupra minorilor. Aceste cunoștințe sunt esențiale pentru formarea unor profesioniști capabili să răspundă eficient provocărilor impuse de noile tehnologii și să aplice corect procedurile legale și cele de investigații.

În același timp, rezultatele acestei cercetări sunt deosebit de valoroase pentru programele de formare continuă a procurorilor, judecătorilor și a altor specialiști din domeniul juridic, care sunt direct implicați în investigarea și soluționarea acestor tipuri de infracțiuni. Prin includerea acestor rezultate în programele de formare, se poate îmbunătăți capacitatea practicienilor de a identifica și interpreta corect probele electronice, de a utiliza tehnicile adecvate în audierea victimelor și suspectilor, și de a aplica măsurile speciale de investigație într-un mod eficient și legal.

De asemenea, rezultatele cercetării sunt reflectate în articole științifice publicate în reviste de specialitate, contribuind astfel la extinderea cunoștințelor în domeniu și oferind o bază solidă pentru viitoare studii și cercetări. Prezentările și comunicările susținute la conferințe științifice naționale și internaționale au permis diseminarea acestor rezultate către un public larg de specialiști și cercetători, facilitând schimbul de idei și bune practici în domeniul investigării abuzului sexual online a copiilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale.

Implementarea acestor rezultate în activitatea practică a organelor de urmărire penală, procuratură și instanțelor de judecată este esențială pentru îmbunătățirea calității actului de justiție. Integrarea metodicilor și tacticilor propuse în procesul de investigare va contribui la eficientizarea acțiunilor procesuale și la protejarea drepturilor victimelor, asigurând totodată o aplicare corectă și proporțională a legii.

Având în vedere complexitatea și importanța tematicii abordate, diseminarea și aplicarea concluziilor cercetării sunt priorități pentru autor, fiind realizate prin diverse metode și canale, atât în mediul academic, cât și în practică, cu scopul de a îmbunătăți continuu metodologiile de investigare și de a contribui la dezvoltarea unui cadru legislativ și procedural adecvat provocărilor impuse de infracțiunile cibernetice.

Aprobarea rezultatelor. Rezultatele obținute în cadrul elaborării tezei au fost prezentate și supuse unei analize detaliate în cadrul unor foruri științifice naționale și internaționale de prestigiu, unde au generat discuții constructive și schimburi de opinii. De asemenea, aceste rezultate au fost publicate în reviste de specialitate acreditate, contribuind la îmbogățirea literaturii de profil și oferind soluții practice și teoretice valoroase pentru domeniul cercetat.

Publicații la tema tezei: 12 publicații.

Cuvinte-cheie: abuz sexual, exploatare sexuală a minorilor, tehnologii informaționale, criminalitate online, investigare criminalistică, probe digitale, trafic de copii, urmărire penală, metode de investigare, cooperare internațională etc.

SUMARUL COMPARTIMENTELOR TEZEI

Teza elaborată are următoare structură: adnotări în limbile română, engleză și rusă, lista abrevierilor, introducere, patru capitole divizate în secțiuni, concluzii generale și recomandări, urmat de o bibliografie din 222 titluri, declarația privind asumarea răspunderii, CV-ul autorului.

În *Capitolul I* cu denumirea „*Analiza situației în domeniul cercetării criminalistice a abuzului sexual în privința copiilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale*” este efectuată analiza materialelor științifice internaționale și a materialelor științifice publicate în Republica Moldova relevante pentru abordarea și elucidarea metodicii cercetării abuzului sexual în privința copiilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale. În special, se acordă atenție deosebită cercetărilor recente în domeniul analizat. Au fost analizate lucrările unor autori, precum: Russu Sergiu, Botezatu Elena, Osoianu Tudor, Ostavciuc Dinu, Odagiu Iurie, Rusnac Constantin, Covalciuc Ion, Pântea Andrei, Sorin Rădulescu, Kemal Veli Açar, Cârjan Lazăr, Carp Simion, Osadcii Cornel, Dolea Igor, Dongoroz Vintilă, Purici Svetlana, Vizdoga Ion, Roman Dumitru, Donciu Anatolie, Abramova Svetlana, Zaharov Nicolai, Lomakina Alla, Haliullina Aiguli, Iablokov Nicolai, Vitalie Jitariuc, Nicolae Sfetcu etc.

Astfel, capitolul analizează materialele științifice naționale și internaționale care abordează tematica abuzului sexual asupra copiilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale, subliniind contribuțiile acestora la conturarea unei înțelegeri mai largi asupra fenomenului. Se evidențiază faptul că, deși există puține cercetări dedicate în mod specific acestui subiect, unele studii mai generale au oferit un cadru teoretic și metodologic valoros pentru aprofundarea cercetării.

S-au examinat opiniile științifice formulate de cercetători din Republica Moldova și din alte țări, observând că studiile naționale sunt limitate ca număr și, de cele mai multe ori, tratează teme conexe, precum traficul de persoane, criminalitatea informatică sau protecția minorilor. Aceste lucrări, deși nu sunt orientate exclusiv către investigarea abuzului sexual online, au contribuit la înțelegerea complexității infracțiunilor facilitate de mediul digital. Analiza acestora a permis autoarei să-și lărgască perspectiva și să adapteze conceptele teoretice și practicile investigative la specificul cercetării.

Pe plan internațional, literatura de specialitate reflectă o atenție mai mare acordată abuzului sexual al minorilor în mediul digital, însă chiar și aici, majoritatea lucrărilor se concentrează pe aspecte generale ale criminalității informatice sau pe infracțiuni conexe. Studiile unor organizații precum UNODC, INTERPOL sau EUROPOL oferă exemple relevante de bune practici și strategii investigative, fiind utilizate în această cercetare pentru a adapta modelele internaționale la contextul național.

Capitolul scoate în evidență rolul probelor electronice în investigarea

acestor infracțiuni, subliniind necesitatea unor metodologii bine structurate pentru identificarea, colectarea și valorificarea acestora. De asemenea, se discută provocările întâlnite, precum anonimatul oferit de mediul online, utilizarea criptării și natura transfrontalieră a acestor infracțiuni, care complică procesele de investigare.

Un alt aspect esențial abordat în capitol este protecția victimelor, în special a minorilor. Autoarea subliniază necesitatea adoptării unor măsuri procedurale speciale pentru a preveni retraumatizarea victimelor și pentru a asigura un cadru sigur în timpul investigațiilor și audierilor. Sunt evidențiate bunele practici internaționale privind audierea minorilor, utilizarea experților psihologi și asistența psihologică post-traumatică.

Deși materialele științifice analizate provin din domenii diverse, cum ar fi criminalistica, dreptul procesual penal și sociologia, ele au permis autorilor să formuleze concluzii și recomandări adaptate tematicii cercetate. Integrarea opiniilor științifice oferite de aceste lucrări a contribuit la elaborarea unei metodologii investigative proprii, capabilă să răspundă provocărilor generate de noile forme de criminalitate facilitate de tehnologiile informaționale.

Astfel, capitolul reflectă o analiză cuprinzătoare a literaturii de specialitate relevante, evidențiind contribuțiile fiecărui studiu la dezvoltarea cercetării. În ciuda limitărilor materiale disponibile, autorii au reușit să contureze un cadru teoretic solid și să identifice soluții practice pentru investigarea eficientă a infracțiunilor de abuz sexual asupra copiilor în mediul digital. Această analiză contribuie semnificativ la completarea golurilor existente în doctrina națională și internațională, constituind un punct de plecare pentru cercetări viitoare.

Capitolul II, intitulat „Organizarea cercetării abuzului sexual în privința copiilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale”, oferă o abordare amplă și aprofundată asupra aspectelor criminalistice și metodologice asociate investigării acestei forme grave de criminalitate. Autoarea subliniază importanța unei abordări multidisciplinare, adaptată specificului acestor infracțiuni, care combină elemente de criminalistică, drept procesual penal, psihologie și tehnologie informațională pentru a asigura o investigare eficientă și o protecție adecvată a victimelor.

O temă centrală a capitolului o constituie caracteristica criminalistică, definită ca un sistem complex de informații despre tiparele de comportament ale infractorilor, personalitatea acestora, vulnerabilitățile victimelor și urmele infracționale lăsate. Acest concept este esențial pentru investigarea eficientă, deoarece permite reconstruirea mecanismului infracțional și identificarea făptuitorilor. În analiza caracteristicii criminalistice, autorii evidențiază următoarele elemente esențiale: 1) *Modul de operare al infractorilor cibernetici*: Făptuitorii folosesc tehnici avansate de manipulare, precum grooming-ul, șantajul sexual (sextortion) sau exploatarea materialelor pornografice. Acțiunile sunt planificate minuțios, iar anonimatul și accesul

global al internetului sunt folosite pentru a evita detectarea. Sunt analizate cazuri specifice care ilustrează metodele utilizate pentru câștigarea încrederii victimelor și exploatarea acestora; 2) *Circumstanțele comiterii infracțiunii*: Capitolul subliniază importanța documentării locului și timpului comiterii faptelor, precum și a relațiilor dintre victimă și agresor. De exemplu, multe infracțiuni au loc în timpul în care copiii sunt nesupravegheați, cum ar fi după cursuri sau pe timp de noapte. În plus, sunt discutate complexitățile cazurilor transfrontaliere, în care făptuitorii și victimele se află în țări diferite, impunând o cooperare internațională eficientă; 3) *Urmele digitale*: În mediul online, urmele infracționale sunt predominant virtuale, constând în date precum adrese IP, istoricul conversațiilor, fișiere multimedia și metadate. Capitolul detaliază importanța colectării și analizării acestor urme, precum și dificultățile întâmpinate, cum ar fi criptarea sau utilizarea rețelelor Darknet. Probele digitale sunt prezentate ca fiind indispensabile pentru investigare, însă autoarea subliniază că organele de urmărire penală trebuie să fie bine pregătite tehnologic pentru a le identifica și utiliza eficient; 4) *Profilul făptuitorilor și al victimelor*: Capitolul oferă o analiză detaliată a profilurilor infractorilor și victimelor, subliniind necesitatea unei înțelegeri profunde a acestora pentru a orienta investigațiile și a proteja minorii afectați. Profilul infractorilor relevă un comportament manipulator și o tendință de exploatare a vulnerabilităților emoționale și sociale ale victimelor. Sunt descrise trei categorii principale de făptuitori: cei care caută intimitate și relații romantice cu victimele, făptuitorii care consideră copiii capabili să consimtă la acte sexuale, abuzatorii hipersexuali, cu tendința de a colecta și distribui cantități mari de materiale ilegale. Este analizat și impactul psihologic al acțiunilor făptuitorilor, inclusiv utilizarea de amenințări sau manipulare pentru a controla victimele și a preveni denunțarea lor.

De asemenea, capitolul examinează provocările legate de detectarea infractorilor care utilizează tehnologii avansate pentru a-și ascunde identitatea. Vulnerabilitatea minorilor, lipsa experienței și inocența acestora sunt elemente-cheie care facilitează abuzul. Victimele sunt adesea manipulate sau șantajate, iar capitolul subliniază importanța documentării comportamentului lor, relației cu făptuitorul și impactului psihologic al abuzului. Se discută despre dificultățile de identificare a victimelor, mai ales în cazurile în care nu există contact direct între acestea și agresor.

Un subiect major al capitolului este analiza lacunelor legislative și a limitărilor tehnice care împiedică investigarea eficientă. Autoarea subliniază că legislația națională trebuie armonizată cu standardele internaționale pentru a răspunde complexității acestor infracțiuni. În plus, este necesară o actualizare continuă a competențelor tehnice ale organelor de urmărire penală pentru a ține pasul cu noile tehnologii utilizate de infractori.

Se accentuează importanța cooperării internaționale, având în vedere ca-

racterul transnațional al acestor infracțiuni. Mecanismele de schimb rapid de informații, cum ar fi cele reglementate de Convenția de la Budapesta privind criminalitatea informatică, sunt esențiale pentru investigarea eficientă.

Capitolul acordă o atenție deosebită protecției victimelor și implicării specialiștilor din diverse domenii în procesul de investigare. Autoarea subliniază că impactul psihologic al abuzului sexual asupra copiilor este profund, iar măsurile de sprijin psihologic și social sunt esențiale pentru recuperarea acestora. Colaborarea între psihologi, asistenți sociali și organele de urmărire penală este vitală pentru a preveni retraumatizarea și pentru a oferi o asistență adecvată victimelor.

Capitolul concluzionează că investigarea abuzului sexual asupra minorilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale necesită o combinație de soluții tehnice, legislative și organizaționale. Sunt propuse măsuri precum: dezvoltarea unor metodologii standardizate pentru investigarea probelor digitale; armonizarea legislației naționale cu normele internaționale; extinderea formării profesionale a organelor de aplicare a legii în domeniul tehnologiilor informaționale; crearea unor programe de sprijin pentru victime, adaptate nevoilor specifice ale minorilor. Capitolul demonstrează că doar o abordare coordonată, care să integreze aspectele criminalistice, juridice și psihologice, poate face față complexității acestor infracțiuni și poate asigura protecția adecvată a victimelor. Astfel, această analiză contribuie la dezvoltarea unei perspective inovatoare asupra combaterii abuzului sexual asupra copiilor, utilizând tehnologiile informaționale.

Capitolul III al tezei, intitulat „Metode de depistare a abuzului sexual în privința copiilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale”, reprezintă un studiu complex asupra procesului de identificare a semnelor infracționale și investigare a infracțiunilor de abuz sexual asupra minorilor în mediul online, oferind soluții metodologice și practice pentru eficientizarea acestuia. Capitolul examinează etapele critice ale urmăririi penale, relevanța probelor digitale, utilizarea tehnologiilor avansate și importanța cooperării interinstituționale și internaționale, subliniind totodată provocările majore și lacunele existente în acest domeniu.

Autoarea subliniază că etapele inițiale ale urmăririi penale sunt esențiale pentru identificarea semnelor infracționale și pentru stabilirea unei direcții clare de investigare. Capitolul detaliază procesul de evaluare a sesizărilor și a actelor de constatare primite de la diverse surse, inclusiv plângeri directe, raportări anonime și notificări internaționale. În acest context, se analizează necesitatea stabilirii rapide a unei bănuieli rezonabile, bazată pe probe preliminare, care să susțină inițierea formală a urmăririi penale.

Investigația este privită ca o serie de acțiuni bine planificate, care încep cu verificarea sesizărilor și analiza probelor inițiale. Capitolul atrage atenția asupra importanței planificării metodice a activităților investigative, evitând astfel pierderile de timp și informații critice. Se recomandă un algoritm metodologic co-

responsabil pentru verificarea sesizărilor, care include pași standardizați pentru analiza dispozitivelor electronice, corelarea datelor și obținerea de autorizații judiciare pentru acțiuni suplimentare.

Un element central al capitolului îl constituie analiza probelor electronice, care sunt considerate fundamentale în investigarea infracțiunilor de abuz sexual online. Capitolul descrie detaliat procesul de identificare, colectare, conservare și valorificare a acestora, punând accent pe respectarea normelor legale și procesuale pentru a asigura admisibilitatea lor în instanță.

Autoarea subliniază că probele digitale includ o gamă largă de informații, cum ar fi: 1) metadatele fișierelor electronice: acestea pot dezvălui momentul creării și distribuției materialelor ilegale; 2) adresele IP și datele de geolocalizare: esențiale pentru identificarea locației fizice a suspectilor; 3) istoricul de navigare și comunicațiile electronice: pot oferi indicii despre activitățile infracționale și relația dintre făptuitor și victimă.

Este analizat rolul tehnologiilor avansate, precum inteligența artificială și instrumentele de analiză big data, în procesarea rapidă și eficientă a volumelor mari de date digitale. De exemplu, software-uri specializate pot detecta automat materialele pornografice infantile pe baza unor algoritmi de recunoaștere a imaginilor. Cu toate acestea, capitolul evidențiază și limitările acestor tehnologii, cum ar fi dificultățile de interpretare a datelor șterse sau criptate.

Un alt aspect critic analizat este legat de provocările colectării probelor în context internațional. Autoarea subliniază că, în multe cazuri, serverele și dispozitivele implicate sunt situate în alte jurisdicții, ceea ce impune obținerea de autorizații internaționale și colaborarea cu autoritățile din alte state. Sunt citate exemple din practica CtEDO, care atrag atenția asupra importanței respectării principiului proporționalității în utilizarea tehnologiilor de supraveghere și interceptare a comunicațiilor.

Capitolul evidențiază importanța cooperării interinstituționale și internaționale, având în vedere natura transfrontalieră a infracțiunilor de abuz sexual online asupra minorilor. Autorii analizează mecanismele prin care instituțiile colaborează pentru a asigura un schimb eficient de informații, coordonarea operațiunilor și utilizarea resurselor comune.

Este discutată relevanța Convenției de la Budapesta privind criminalitatea informatică, care stabilește un cadru juridic pentru cooperarea internațională în investigarea infracțiunilor cibernetice. Capitolul detaliază modul în care platforme precum INTERPOL, ICSE, Database și NCMEC permit identificarea și urmărirea materialelor ilegale distribuite global. De asemenea, este subliniată importanța parteneriatelor public-privat, cum ar fi colaborarea cu platformele sociale și furnizorii de servicii de internet pentru detectarea și eliminarea conținutului ilegal.

Un exemplu relevant este utilizarea unor platforme naționale precum www.siguronline.md, care facilitează raportarea anonimă a cazurilor de abuz, sprijinind astfel inițierea investigațiilor. Capitolul sugerează extinderea acestor inițiative prin implementarea unor mecanisme de verificare și trimitere automată către autoritățile competente.

Capitolul analizează diverse situații tipice întâlnite în investigarea infracțiunilor de abuz sexual în mediul online. Sunt prezentate tactici procedurale pentru fiecare etapă, de la identificarea suspectului până la obținerea probelor.

De exemplu, în cazul în care făptuitorul folosește metode avansate de anonimizare, se recomandă utilizarea tehnicilor de infiltrare în rețelele suspecte și efectuarea unor acțiuni sub acoperire. În schimb, dacă există o victimă identificată, procesul trebuie să se concentreze pe obținerea unei mărturii detaliate, utilizând metode de interviu adaptate vârstei și stării psihologice a copilului.

Autoarea subliniază că fiecare etapă a investigației trebuie să fie planificată riguros pentru a maximiza eficacitatea probatoriului și pentru a asigura respectarea drepturilor procesuale ale tuturor părților implicate. De asemenea, este accentuată importanța coordonării cu experții în psihologie, IT și asistență socială, care pot contribui la clarificarea circumstanțelor infracționale.

Capitolul concluzionează că metodele de depistare și investigare a infracțiunilor de abuz sexual asupra minorilor în mediul online trebuie să integreze tehnologiile avansate, cooperarea internațională și respectarea normelor de procedură penală. Este necesară o actualizare constantă a instrumentelor și metodelor utilizate, pentru a răspunde evoluțiilor rapide din mediul cibernetic.

Se recomandă: crearea unor echipe interdisciplinare pentru investigarea cazurilor complexe, implementarea unui cadru unificat pentru analiza și valorificarea probelor digitale, dezvoltarea unor programe de instruire specializate pentru organele de urmărire penală.

Capitolul oferă o perspectivă amplă și bine fundamentată asupra procesului de investigare, contribuind semnificativ la consolidarea capacității autorităților de a combate aceste infracțiuni și de a proteja drepturile victimelor.

Capitolul IV al tezei, intitulat „*Particularitățile efectuării acțiunilor procesuale și a măsurilor speciale de investigații în cazul abuzului sexual în privința copiilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale,*” abordează în profunzime provocările și soluțiile aferente investigării infracțiunilor cibernetice de abuz sexual asupra minorilor. Capitolul pune accent pe adaptarea acțiunilor procesuale și a măsurilor speciale de investigație la complexitatea infracțiunilor comise în mediul online, subliniind necesitatea unei legislații moderne, a unor proceduri eficiente și a protecției psihologice a victimelor.

Un aspect esențial al acestui capitol îl constituie analiza modului în care principalele acțiuni de urmărire penală sunt modificate pentru a răspunde specifi-

cului infracțiunilor cibernetice care implică victime minore. Audierea victimelor, de exemplu, este prezentată ca o etapă de maximă sensibilitate. Capitolul subliniază importanța utilizării unor tehnici speciale pentru a reduce trauma psihologică și a proteja interesele copilului. Audierea trebuie să aibă loc într-un mediu sigur, iar participarea psihologilor, asistenților sociali și a altor specialiști este considerată esențială. Capitolul recomandă, de asemenea, utilizarea unor camere de audiere special amenajate, amplasate în spații care să inspire siguranța copilului și care să fie conforme cu standardele internaționale privind protecția minorilor.

În ceea ce privește prezentarea spre recunoaștere, capitolul subliniază necesitatea unei pregătiri minuțioasă și a respectării stricte a normelor procedurale. Acest proces este esențial pentru investigarea infracțiunilor cibernetice, însă implică o serie de provocări specifice. Factorii psihologici, precum memorizarea și capacitatea de identificare a persoanelor, joacă un rol crucial în validitatea recunoașterii. Se recomandă standardizarea selecției persoanelor prezentate pentru recunoaștere, utilizarea tehnologiilor moderne (foto, video) și instruirea personalului implicat pentru a asigura corectitudinea procesului. Capitolul subliniază că orice eroare în această etapă poate afecta grav rezultatul anchetei și poate pune sub semnul întrebării integritatea probelor.

Un alt punct central al capitolului îl constituie analiza administrării probelor materiale, cu accent pe specificul probelor electronice. Capitolul detaliază complexitatea colectării și procesării probelor digitale, care sunt adesea manipulate, criptate sau diseminate prin rețele complexe. Se evidențiază importanța implicării experților IT pentru a asigura autenticitatea și integritatea acestor probe. Capitolul argumentează că legislația actuală este insuficient adaptată la provocările investigării probelor digitale, ceea ce poate duce la inadmisibilitatea acestora în instanță. În acest sens, sunt propuse măsuri legislative pentru clarificarea normelor privind administrarea probelor digitale, inclusiv reglementarea procesului de colectare, stocare și utilizare a acestora.

Un alt element important discutat în capitol este utilizarea măsurilor speciale de investigație, cum ar fi interceptările comunicațiilor, monitorizarea activităților online și identificarea abonatului. Aceste măsuri sunt esențiale pentru strângerea probelor în cazurile de abuz sexual asupra minorilor, dar implică provocări semnificative din punct de vedere juridic și etic. Capitolul subliniază că aceste măsuri trebuie să fie aplicate cu respectarea strictă a normelor legale și doar atunci când sunt justificate de gravitatea infracțiunii. Capitolul detaliază și necesitatea echilibrării dreptului la viață privată al persoanelor investigate cu obligația statului de a proteja victimele și de a preveni criminalitatea.

Un aspect central al capitolului îl constituie implicarea cunoștințelor specializate în investigarea acestor infracțiuni. Capitolul argumentează că expertiza tehnologică este indispensabilă pentru reconstituirea modului de operare

al infractorilor, mai ales în cazurile care implică utilizarea rețelelor anonime, criptarea datelor sau alte metode sofisticate. Capitolul subliniază importanța instruirii personalului din domeniul aplicării legii și al justiției, pentru a asigura o înțelegere adecvată a probelor digitale și a metodelor utilizate pentru strângerea acestora. În plus, este evidențiat rolul crucial al experților IT în oferirea de suport tehnic în toate etapele procesului penal.

Capitolul abordează și lipsurile și lacunele legislative care afectează desfășurarea eficientă a investigațiilor. Capitolul identifică deficiențe semnificative în reglementările existente, cum ar fi: lipsa unor norme clare privind desfășurarea audierilor pentru victimele minore, ceea ce poate duce la întârzieri sau la utilizarea unor metode nepotrivite; absența unor reglementări care să specifice în detaliu modul de administrare și de prezentare a probelor digitale; lipsa unui cadru legislativ modernizat pentru utilizarea măsurilor speciale de investigație.

Pentru a răspunde acestor provocări, capitolul propune o serie de recomandări legislative și administrative, cum ar fi: stabilirea unor termene stricte pentru desfășurarea audierilor victimelor minore, pentru a preveni pierderea informațiilor relevante și pentru a minimiza stresul asupra copilului; introducerea în legislație a unor reglementări clare privind colectarea, stocarea și prezentarea probelor digitale; crearea unui nomenclator al profesiilor care să includă experții IT și stabilirea unor criterii de remunerare pentru aceștia; revizuirea normelor procesual-penale pentru a include specificul infracțiunilor cibernetice și a măsurilor necesare pentru investigarea acestora.

Capitolul oferă o analiză detaliată și practică a tacticilor de investigație utilizate în cazurile de abuz sexual asupra minorilor comise prin utilizarea tehnologiilor informaționale. Recomandările formulate subliniază necesitatea unei legislații moderne, a unei instruirii continue a personalului din justiție și a creării unor protocoale standardizate pentru investigarea infracțiunilor cibernetice. Aceste măsuri sunt esențiale pentru protejarea drepturilor victimelor și pentru asigurarea unei investigații eficiente și corecte. Capitolul subliniază că, în contextul creșterii criminalității cibernetice, este imperativ ca legislația și practicile judiciare să evolueze pentru a face față noilor provocări. Această abordare integrată poate asigura un echilibru între protecția drepturilor fundamentale și nevoia de a combate infracțiunile grave care afectează copiii.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Rezultatele științifice obținute în urma elaborării prezentului studiu constau în: 1) determinarea calității de investigare a infracțiunilor legate de abuz sexual față de copii comise prin utilizarea tehnologiilor informaționale; 2) fundamentarea științifică a conținutului caracteristicii criminalistice de cercetare a infracțiunilor vizate; 3) stabilirea împrejurărilor care întemeiază existența unei bănuieli rezonabile de comitere a infracțiunilor de referință; 4) constatarea circumstanțelor specifice ce trebuie stabilite la investigarea acestor infracțiuni; 5) argumentarea algoritmilor de cercetare criminalistică aplicabile în raport cu situațiile tipice de urmărire penală; 6) eficientizarea prospectivă a mecanismelor de cooperare judiciară la cercetarea infracțiunilor în discuție; 7) formularea recomandărilor menite să îmbunătățească eficacitatea investigării abuzului sexual față de copii prin utilizarea tehnologiilor informaționale.

În urma cercetării efectuate, formulăm următoarele concluzii generale și recomandări, menite să îmbunătățească metodică cercetării abuzului sexual față de copii prin utilizarea tehnologiilor informaționale.

În cadrul acestei teze de doctorat, se conturează următoarele concluzii generale:

1. Studiul privind infracțiunile de abuz sexual a minorilor prin intermediul tehnologiilor informaționale evidențiază un domeniu relativ nou și insuficient explorat, atât în Republica Moldova, cât și pe plan internațional. Deși criminalitatea cibernetică a crescut alarmant odată cu avansarea tehnologiilor digitale, literatura de specialitate și soluțiile doctrinare dedicate investigării acestor infracțiuni rămân limitate. În lipsa unor metodologii limitate în domeniu, studiul s-a bazat pe lucrări generale din criminalistică, procedura penală și pe cele ce tratează infracțiuni similare, precum traficul de persoane, traficul de copii, criminalitatea cibernetică etc., care prezintă similitudini metodologice.

2. Studiarea practicii de investigare a infracțiunilor legate de abuz sexual a copiilor comise prin utilizarea tehnologiilor informaționale concluzionează faptul că, investigarea acestor infracțiuni se confruntă cu provocări specifice, cum ar fi dificultatea identificării autorilor, volatilitatea probelor electronice și necesitatea unor tactici novatorii pentru a asigura protecția victimelor minore. Evoluția rapidă a tehnologiei adâncește complexitatea acestor infracțiuni, iar metodele tradiționale de investigație nu sunt întotdeauna eficiente. De asemenea, caracterul transnațional al acestor infracțiuni impune o cooperare intensificată între agențiile internaționale.

3. Caracteristica criminalistică a acestor infracțiuni este esențială pentru eficientizarea procesului de investigare și constă în identificarea unor elemente-cheie, precum mediul infracțiunii (locul, timpul și circumstanțele de comitere), modul de operare al infractorilor, urmele lăsate în mediul digital, profilul infractorului și al

victimei, precum și tipurile de tehnologie utilizate pentru comiterea infracțiunii. Aceste elemente, corelate cu circumstanțele probatorii necesare pentru susținerea acuzațiilor, oferă o bază solidă pentru formularea versiunilor de urmărire penală și facilitarea procesului de stabilire a faptuitorilor și reținerea acestora.

Interdependența dintre elementele caracteristicii criminalistice și circumstanțele ce urmează a fi dovedite contribuie la o abordare sistematică și coerentă în investigarea infracțiunilor online. Această abordare integrată permite o evaluare mai precisă a probelor electronice și o mai bună înțelegere a modului de operare al infractorilor, asigurând o reacție adecvată din partea organelor de aplicare a legii. O caracteristică criminalistică detaliată și aplicabilă acestor infracțiuni reprezintă un instrument fundamental pentru organul de urmărire penală și procuror. Prin utilizarea extensivă a acestora în corelație cu circumstanțele probatorii și prin integrarea noilor tehnologii în procesul de cercetare, se poate asigura o investigare mai rapidă și mai eficientă a cazurilor de abuz sexual online asupra minorilor, protejându-se astfel în mod adecvat victimele și facilitând stabilirea și tragerea la răspundere a făptuitorilor.

4. Analiza practicii investigării infracțiunilor legate de abuzul sexual online asupra minorilor arată o reacție promptă a organelor judiciare la sesizările primite, inițierea urmăririi penale fiind, de regulă, efectuată rapid. Aceasta este o abordare pozitivă, dat fiind faptul că o intervenție întârziată poate duce la pierderea probelor critice, mai ales când infracțiunea a fost comisă recent. Totuși, un aspect problematic constatat este întârzierea semnificativă cu care persoanele fizice depun plângeri, ceea ce îngreunează investigarea și depistarea promptă a semnelor infracțiunii. Aspectele cheie care trebuie verificate pentru stabilirea bănuielii rezonabile în vederea începerii urmăririi penale includ: prezența platformei online utilizate, identitatea victimei minore, comportamentul și intenția infractorului, impactul asupra victimei și analiza detaliată a probelor electronice.

5. Investigarea abuzului sexual față de copii prin utilizarea tehnologiilor informaționale, pe lângă cele stabilite de legea procesuală penală, impune stabilirea unor circumstanțe distincte și esențiale, care includ: identitatea și vârsta victimei, identitatea infractorului, natura și gravitatea faptei, durata și frecvența abuzului, starea de sănătate și sprijinul psihologic al victimei, și probele electronice obținute. Aceste elemente contribuie la construcția unei cauze penale solide, oferind context și detalii relevante pentru reprezentanții organului de urmărire penală.

6. În investigarea abuzului sexual a minorilor online, identificarea corectă a situațiilor de urmărire penală este esențială pentru determinarea unei strategii eficiente de investigare. Aceste situații tipice, ce apar atât în etapa inițială, cât și în cea ulterioară de cercetare, oferă un cadru operațional ce permite organului de urmărire penală să răspundă prompt și eficient la evoluțiile cazului. Cercetarea a stabilit următoarele situații tipice de urmărire penală:

- părinții unui minor descoperă mesaje și conținut explicit sexual pe dispozitivul electronic al copilului (sexting);
- o organizație internațională identifică un cont de pe o rețea socială cu IP în Republica Moldova, implicat în distribuirea de materiale cu caracter sexual care includ minori. Organizația sesizează autoritățile naționale competente;
- o linie de sprijin pentru copii sau o platformă online de raportare anonimă primește un apel sau o raportare de la un minor șantajat și amenințat cu publicarea de imagini intime pe internet, fiind forțat să trimită fotografii de natură sexuală;
- în timpul investigației unui caz de exploatare sexuală online, organul de urmărire penală descoperă comunicări ce sugerează implicarea unui adult în recrutarea și exploatarea sexuală a minorilor, prin promisiuni de recompense materiale și invitații pentru întâlniri cu intenții sexuale;
- o organizație internațională de combatere a traficului de persoane transmite informații despre un grup ce operează pe dark-net, oferind servicii sexuale cu minori. Autoritățile locale sunt sesizate și încep investigațiile asupra activităților grupului, ce implică constrângerea minorilor în schimbul unor recompense;
- un minor sesizează autoritățile după ce observă schimbări în comportamentul prietenului său, despre care suspectează că este victima abuzului sexual online, semnalând mesaje și solicitări inadecvate primite pe rețele de socializare;
- un copil, recent cooptat într-un grup privat online, primește promisiuni de recompense financiare pentru trimiterea de materiale cu conținut sexual. După ce realizează că este exploatată și amenințată cu publicarea acestor materiale, ea decide să raporteze autorităților.

7. Cercetarea subliniază că eficiența cooperării internaționale depinde în mare măsură de formularea corectă și detaliată a cererilor de asistență juridică, în special a comisiilor rogatorii. O formulare vagă sau insuficient specifică a acestor cereri poate întârzia considerabil răspunsul din partea autorităților străine, necesitând clarificări suplimentare.

8. Cercetarea evidențiază necesitatea efectuării unor acțiuni de urmărire penală în cazul investigării abuzului sexual față de copii prin utilizarea tehnologiilor informaționale, care, pe lângă condițiile generale de tactică criminalistică, obțin particularități specifice după cum urmează:

Tactica audierii:

- audierea copiilor-victime trebuie să se desfășoare într-un mediu suportiv și sensibil, implicând personal specializat (intervievatori, psihologi) pentru a minimiza trauma. Audierile trebuie planificate atent, cu strategii adaptate la vârsta și starea psihologică a victimei. Această abordare nu doar protejează sănătatea mentală a copilului, dar ajută și la obținerea unor informații credibile, esențiale pentru investigație. Copilul trebuie întrebat privitor la: tehnica utili-

zată; descrierea făptuitorului și a acțiunilor acestuia; prin ce aplicații a avut loc comunicarea; locul de aflare și a tipului de relație cu copilului; determinarea felului în care infractorul l-a impus/manipulat pe copil de a efectua sau a se supune unor asemenea acte; stabilirea dacă au fost utilizate/prezente/inregistrate imagini cu caracter sexual sau pornografic. Dacă da, în ce mod; determinarea prezenței sau implicării altor copii și identificarea acestora; stabilirea dacă copilul cunoaște alte persoane, care au participat la sau cunosc despre aceste fapte, persoane care îl cunosc pe agresor; numele persoanelor, cărora copilul le-a spus despre cazul examinat; stabilirea dacă copilul a fost victimizat de mai multe persoane, numele sau descrierea acestora, constatarea dacă copilul știe despre alți copii, care au fost supuși acțiunilor violente etc.;

- audierea experților și a specialiștilor, pe lângă întrebările teoretico-informative și metodice generale, trebuie să vizeze întrebări de genul: cum s-a realizat verificarea autenticității fișierelor video sau audio care conțin materiale explicite cu minori?; există dovezi tehnice care să arate că fișierele au fost alterate sau modificate înainte de a fi analizate?; este posibil ca o altă persoană să fi acționat în rețea folosind conexiunea Wi-Fi a acuzatului?; ce metode s-au folosit pentru a identifica persoanele care au accesat sau distribuit materialele online?; au fost detectate măsuri de criptare sau alte tehnici de securitate utilizate pentru a ascunde activitatea online a bănuitului?; cum au fost recuperate informațiile șterse sau criptate de pe dispozitivele analizate în cadrul investigației?; poate fi explicat traseul digital al fișierelor incriminate și modul în care acestea au fost descoperite pe dispozitivele acuzatului? etc.;

- audierea bănuitului/invinuitului are loc după următoarele întrebări specifice: cum ați utilizat tehnologiile sau platformele online menționate în această anchetă?; puteți explica funcționalitatea acestora și rolul lor în activitățile dumneavoastră?; ce cunoașteți despre termeni precum criptare, software specific sau utilizarea VPN-urilor?; dacă nu sunteți familiarizat cu aceștia, cum ați ajuns să îi folosiți în activitățile dumneavoastră?; care este scopul utilizării dispozitivelor electronice, aplicațiilor sau conturilor online identificate în anchetă?; puteți justifica prezența fișierelor, imaginilor sau conversațiilor găsite pe dispozitivele dumneavoastră?; în ce context au fost acestea create, primite sau distribuite?; erați conștient de faptul că activitățile desfășurate sunt ilegale?; ce v-a motivat să continuați să le realizați?; ați fost conștient că persoanele implicate erau minori?; dacă da, ați încercat să exploatați această cunoaștere în vreun fel?; care au fost intențiile și scopurile dumneavoastră în cadrul acestor activități online?; cum explicați eventualele discrepanțe între declarațiile oferite și dovezile digitale identificate? etc.;

Tactica prezentării spre recunoaștere. Pentru a asigura eficiența și legalitatea procedurii de prezentare spre recunoaștere, este imperativ să se bazeze pe o

evaluare obiectivă a informațiilor referitoare la condițiile în care au fost memorate semnele caracteristice ale persoanei sau obiectului vizat. Totodată, succesul acestei proceduri depinde de capacitățile cognitive și perceptive ale subiectului, precum și de starea sa psihofizică în momentul percepției inițiale, inclusiv dacă copilul este pregătit psihologic de a recunoaște;

Tactica percheziției. La etapa de pregătire, demersul procurorului trebuie să fie susținut de probe clare, relevante și concludente, precum activități infracționale online, conversații cu caracter sexual sau schimburi de materiale pornografice cu minori. Percheziția vizează în mod special dispozitivele electronice cu acces la internet și medii de stocare a datelor, iar localizarea și documentarea precisă a acestora prin fotografiere și filmare reprezintă un aspect esențial. Participarea specialiștilor cu competențe tehnice asigură colectarea și analiza corectă a urmelor electronice. Pentru protejarea integrității urmelor, este imperativă decuplarea dispozitivelor de la rețelele de comunicații și restricționarea accesului persoanelor prezente la acestea.

În baza concluziilor formulate venim cu următoarele recomandări și propuneri *de lege ferenda*, în vederea îmbunătățirii metodicii de cercetare a abuzului sexual față de copii prin utilizarea tehnologiilor informaționale:

1. Completarea și modificarea prevederilor art. 110¹ alin. (1) din Codul de procedură penală, prin stabilirea unui termen expres pentru înaintarea demersului de audiere a copilului în condiții speciale, precum și pentru examinarea acestuia de către judecătorul de instrucție. Lipsa unui termen precis generează incertitudine și poate afecta previzibilitatea procesului penal, fiind necesară o reglementare care să asigure un echilibru între promptitudinea măsurilor și respectarea drepturilor procesuale ale părților implicate;

2. Completarea și modificarea legislației procesual-penale pentru a conferi dreptul ofițerului de urmărire penală sau procurorului de a efectua audierile în condiții speciale, reducând astfel dependența exclusivă de judecătorul de instrucție;

3. Amplasarea camerelor de audiere a copiilor în locuri izolate de contactul cu persoanele arestate sau alți participanți la proces, fie prin intrări separate în judecătorii, fie în Centre regionale de asistență pentru copii victime sau martori ai infracțiunilor, pentru a asigura un mediu sigur și prietenos pentru minor;

4. Este necesară o intervenție urgentă din partea instituțiilor competente pentru a aduce camerele de audiere la standardele legale, tehnice și internaționale, deoarece nerespectarea acestora afectează procesul de justiție și riscă să compromită obținerea de informații veridice de la victimele minore;

5. Este necesară transpunerea în legislație a procedurii de selectare și citare a intervievatorului la acțiunea de urmărire penală, reglementată procedura de evaluare a experienței, precum și participarea la cursurile de formare profesională în domeniu;

6. Completarea și modificarea art. 123 CPP, întrucât sintagma „experimentul în procedura de urmărire penală” să fie substituită cu „experimentul procesual”;

7. Recomandăm ca organul de urmărire penală să efectueze experimentul în cadrul urmăririi penale, în special atunci când bănuitul sau învinuitul nu-și recunoaște vinovăția și prezintă versiuni defensive;

8. Recomandăm ca percheziția în cazurile de abuz sexual cu utilizarea tehnologiilor informaționale să fie efectuată între 06:00 și 08:00, când sistemele informatice sunt deconectate, reducând riscul distrugerii informațiilor. În cazul perchezițiilor la persoane juridice, recomandăm efectuarea acestora la prima oră a programului de lucru;

9. Recomandăm organului de urmărire penală ca, atunci când dispune constatarea tehnico-științifică sau expertiza judiciară a mijloacelor și tehnologiilor informaționale și examinează informațiile din dispozitivele de stocare, chiar cu participarea specialistului, să propună procurorului înaintarea demersului pentru autorizarea de către judecătorul de instrucție a cercetării sau examinării conținutului informațional;

10. Recomandăm ca organul de urmărire penală, în cazurile relevante, să dispună prelevarea mostrelor de la bănuit și partea vătămată, pentru a stabili cu exactitate sursa urmelor biologice și a identifica eventualii complici;

11. Recomandăm modificarea și completarea articolului 143 CPP pentru a reglementa obligativitatea expertizelor judiciare în cazurile de abuz sexual cu utilizarea tehnologiilor informaționale, având în vedere că infracțiunea se comite în spațiul virtual;

12. Recomandăm modificarea și completarea CPP pentru a permite efectuarea măsurilor speciale de investigație în cazurile de abuz sexual asupra copiilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale, având în vedere importanța acestora pentru administrarea probelor și identificarea făptuitorilor. Măsuri precum cercetarea domiciliului, supravegherea tehnică, monitorizarea tranzacțiilor financiare și investigațiile sub acoperire sunt esențiale pentru descoperirea rețelelor criminale, protejarea victimelor și prevenirea răspândirii materialelor ilegale, contribuind astfel la protejarea interesului superior al copiilor și a securității publice;

13. Recomandăm ca autoritățile competente să adopte măsuri pentru dezvoltarea și implementarea unor tehnologii care să permită stocarea și capturarea în timp real a informațiilor relevante în cazurile de abuz sexual asupra copiilor comis în mediul online, în scopul de a facilita demonstrarea vinovăției autorului prin mijloace tehnice;

14. Recomandăm Guvernului să oblige furnizorii de servicii online să raporteze cazurile de abuz sexual asupra copiilor, inclusiv cele comise în regim live. Fără

aceste raportări, furnizorii devin complici, iar intervenția statului este esențială pentru protejarea drepturilor copiilor și combaterea criminalității online;

15. Recomandăm modificarea și completarea art. 132/2 alin. (2) CPP pentru a reglementa instituția conservării datelor informatice, având în vedere specificul infracțiunilor comise în mediul virtual. Aceasta ar permite protejarea probelor electronice volatile și ar facilita ridicarea ulterioară a acestora de către organul de urmărire penală. Totodată, propunem reglementarea condițiilor în care procurorul va putea dispune conservarea imediată a datelor, inclusiv stabilirea perioadei respective;

16. Recomandăm ca organele de constatare și ofițerii de investigații să adopte un rol activ în identificarea cazurilor și intervenția promptă pentru stabilirea bănuielii rezonabile. Lipsa unei atitudini proactive limitează eficiența investigațiilor și perpetuează fenomenul. De asemenea, este necesar să se scurteze termenul de examinare conform art. 11 alin. (2) din Legea nr. 216/2003, ideal sub 45 de zile, pentru a asigura o reacție rapidă la sesizările primite;

17. Recomandăm ca infracțiunile grave și cele cibernetice să fie preluate de structurile centrale ale MAI, iar pentru infracțiunile cibernetice, să fie creat un grup de specialiști CIII al INI al IGP. Sesizarea organelor de constatare poate fi făcută prin plângeri sau baze de date internaționale (NCMEC, ICCACOPS, ICSI), care sprijină stabilirea bănuielii rezonabile;

18. Se recomandă alinierea cererilor de asistență internațională la standardele internaționale și semnarea memorandumurilor de colaborare cu furnizorii de servicii Internet. Organele de urmărire penală trebuie să acorde atenție detaliilor cererilor de comisie rogatorie și să asigure pregătirea corespunzătoare a reprezentanților lor. De asemenea, se recomandă crearea unui sistem eficient de cooperare internațională și întărirea relațiilor cu INTERPOL și Europol pentru obținerea rapidă a informațiilor în cazurile de infracțiuni cibernetice.

Problema științifică importantă soluționată care constă în conturarea cadrului criminalistic în cauzele privind abuzul sexual față de copii prin utilizarea tehnologiilor informaționale, fundamentarea științifică a algoritmului acțiunilor de urmărire penală și a măsurilor speciale de investigații, fapt de natură să contribuie la eficientizarea acestui proces în ansamblul general de combatere a infracțiunilor vizate.

Sugestii privind potențialele direcții viitoare de cercetare: 1) utilizarea inteligenței artificiale și a tehnologiilor emergente în investigarea abuzului sexual al copiilor în mediul online; 2) impactul psihologic asupra victimelor și abordarea acestuia în procesul de investigare; 3) rolul cooperării internaționale în combaterea abuzului sexual față de copii prin intermediul tehnologiilor informaționale; 4) metodică investigării abuzului sexual online asupra copiilor de către organizațiile criminale.

BIBLIOGRAFIE:

1. Acordul pentru prevenirea și combaterea infracționalității transfrontaliere, semnat la București la 26.05.1999 în cadrul relațiilor de colaborare a Programului Inițiativei de Cooperare în Sud-Estul (S.E.C.I), care a intrat în vigoare pentru R. Moldova la data de 01.02.2000. Disponibil: <https://legislatie.just.ro/Public/DetaliiDocumentAfis/20483> [12.02.2022];
2. Ce este exploatarea sexuală online a copiilor? Ghid pentru profesioniști. Centrul Internațional „La Strada Moldova”, p.11. Disponibil: COESA_ghid_pentru_profesionisti.pdf (lastrada.md) [accesată: 07.06.2023].
3. Child Sexual Abuse: Guidelines on Prosecuting Cases of Child Sexual Abuse. Disponibil: <http://bit.ly/3rbebsV> [accesată: 07.06.2023].
4. Codul de procedură penală al Republicii Moldova, adoptat la 14.03.2003. Publicat în Monitorul Oficial Nr. 248-251, art. 699;
5. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985 din 18.04.2022. Publicat: 14.04.2009 în Monitorul Oficial Nr. 72-74 art. 195. Republicat în temeiul articolului III lit. c) al Legii nr. 277-XVI din 18 decembrie 2008, Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 41- 44, art. 120;
6. Convenția cu privire la lupta contra traficului cu ființe umane, încheiată la Varșovia la 16.05.2005. Disponibilă: https://www.antitrafic.gov.md/public/files/Convenia_CoE_ROM.pdf [accesată: 13.04.2022];
7. Convenția de la Budapesta privind criminalitatea informatică, Budapesta, 23.11.2001. Disponibilă: <https://eur-lex.europa.eu/RO/legal-content/summary/convention-on-cybercrime.html#:~:text=Conven%C8%9Bia%20%C3%AE%C8%99i%20propune%20s%C4%83%20contribuie,pentru%20a%20intensifica%20o%20alt%C4%83> [accesată: 15.07.2022];
8. Convenția Națiunilor Unite împotriva criminalității transnaționale organizate, New York, 15.11.2000. Ratificată de Republica Moldova prin Legea nr. 15-XV din 17.02.2005. Publicată în ediția oficială „Tratate internaționale”, 2006, volumul 35, pag.333. În vigoare pentru Republica Moldova din 16 octombrie 2005. Disponibilă: https://www.antitrafic.gov.md/public/files/Conventia_UNU_crima_transdroguri.pdf [accesată: 17.07.2022];
9. Convenția privind protecția copiilor împotriva exploatării sexuale și a abuzurilor sexuale, semnată la Lanzarote, 25.10.2007. Disponibilă: <https://rm.coe.int/168046e1d9> [accesată: 16.07.2022];
10. Cryer Robert, Friman Hakan, Robinson Darryl, Wilmshurst Elizabeth. An introduction to international criminal law and procedure. 2-nd edition. Cambridge University Press, 2010
11. Decizia Curții Supreme de Justiție din 13 martie 2019, emisă pe dosarul nr. 1ra-702/2019. Disponibilă: https://jurisprudenta.csj.md/search_col_penal.php?id=13227 [accesată: 28.09.2022];

12. Decizia Plenumului CP CSJ din 07.05.2013 asupra recursului în interesul legii formulat de Procurorul General al Republicii Moldova cu privire la interpretarea și aplicarea art. 270 alin. (9) Cod de procedură penală în dos. nr. 4-1ril-1/213;
13. Directiva 2011/93/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind combaterea abuzului sexual asupra copiilor, a exploatării sexuale a copiilor și a pornografiei infantile și de înlocuire a Deciziei-cadru 2004/68/JAI a Consiliului. Disponibil: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=celex%3A32011L0093> [accesat:22.07.2022];
14. Exploatarea sexuală online formă de abuz asupra copilului. Centrul Internațional „La strada”. Disponibil: http://lastrada.md/pic/uploaded/Infografic_La%20Strada.pdf [accesată: 15.04.2023].
15. FactSheet: SigurOnline. Disponibil: https://lastrada.md/pic/uploaded/SigurOnline_Factsheet_2022.pdf [accesat:25.07.2023];
16. Fighting malware and cyber criminality. Disponibil: <http://www.malware-url.com/> [accesată: 23.04.2024].
17. Gainelzyanova V.R., Possibilities of forensic computer-technical expertise in the investigation of crimes in the field of computer information (Возможности судебной компьютерно-технической экспертизы при расследовании преступлений в сфере компьютерной информации), în Криминалистика. Судебная-экспертная деятельность. Оперативно-розыскная деятельность. УДК 343.985.7:[343.72:004]:343.983.25. p. 144-149. Disponibilă: <https://cyberleninka.ru/article/n/vozmozhnosti-sudebnoy-kompyuterno-tehnicheskoy-ekspertizy-pri-rassledovanii-prestupleniy-v-sfere-kompyuternoy-informatsii> [accesată: 12.02.2023];
18. Ghid privind Normele/instrumentele juridice internaționale și naționale în domeniul combaterii abuzului și exploatării sexuale a copiilor cu utilizarea tehnologiilor informaționale și de comunicare, Anexă la Ordinul Procurorului General nr. 80/15 din 15 octombrie 2020;
19. Ghidul metodologic cu privire la instrumentarea cauzelor cu copii victime/martori ai infracțiunilor, aprobat prin Ordinul Procurorului General nr. 25/25 din 03.08.2015;
20. Jitariuc Vitalie. Urmărirea penală în cazurile privind traficul de ființe umane. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2021
21. Kemal Veli Açar. International Cooperation Mechanisms for Online Child Sexual Abuse Investigations. În: Journal of Cyber Policy, february 2023, p.11. Disponibil: https://www.researchgate.net/publication/367992189_International_Cooperation_Mechanisms_for_Online_Child_Sexual_Abuse_Investigations. [accesat: 15.08.2023];
22. Legea nr. 20-XVI din 03.02.2009 privind prevenirea și combaterea

- criminalității informatice. Publicat: 26.01.2010 în Monitorul Oficial Nr. 11-12 art. 17. Versiune în vigoare din 01.10.2012 în baza modificărilor prin LP120 din 25.05.12, MO103/29.05.12 art.353;
23. NCMEC. 2022 CyberTipline Reports by Country. Disponibil: <https://bit.ly/3ONnl79>. [accesat:15.08.2023];
 24. Osoianu Tudor, Ostavciuc Dinu, Odagiu Iurie, Rusnac Constantin, Tactica și procedura de realizare a procedurilor probatorii în cadrul urmăririi penale, Chișinău, 2020;
 25. Ostavciuc Dinu, Aspecte procesual-penale și tactici criminalistice privind cercetarea traficului de copii. Teză de doctor în drept. Chișinău, 2015, p. 42-49. Disponibilă: http://www.cnaa.md/files/theses/2015/22551/dinu_ostavciuc_thesis.pdf [accesată: 04.12.2023].
 26. Ostavciuc Dinu, Sesizarea organului de urmărire penală, Editura Cartea Militară, Chișinău, 2020, 206 p. ISBN: 978-9975-3366-5-9;
 27. Pântea Andrei, Bănuiala rezonabilă: cadrul procesual penal național și jurisprudența curții europene pentru drepturile omului, Teză de doctor în drept, p. 60. Disponibilă: http://www.cnaa.md/files/theses/2018/53656/pantea_thesis.pdf [accesată: 08.12.2023];
 28. Popa Lilia, Situații de urmărire penală în investigarea infracțiunilor de abuz sexual și exploatare sexuală a copiilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale *Criminal prosecution situations in the investigation of crimes of sexual abuse and sexual exploitation of children through the use of information technologies.....266*). În: Legea și Viața a Academiei „Ștefan cel Mare” a M.A.I. al Republicii Moldova, nr. 2, Chișinău, 2024, p. 35-43. 158 p. ISSN 2587-4365; E-ISSN 2587-4373. Disponibil: https://academy.police.md/legea_si_viata/legea-si-viata-nr-2-2024;
 29. Popa Lilia, Metode de comitere a infracțiunilor cu caracter sexual online în privința copiilor în Republica Moldova *Methods of online sexual offenses committing regarding children in the Republic of Moldova.....266*). În: Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a M.A.I. al Republicii Moldova, nr. 15, Chișinău, 2022, p. 266-275. 368 p. ISBN 978-9975-930-24-6. – ISSN 1857-0976. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/266-275.pdf;
 30. Popa Lilia, National and international cooperation in investigating crimes of child sexual abuse or sexual exploitation committed by using information technologies. In: Agora International Journal of Juridical Sciences, Vol. 18 No. 1 (2024), pp.102-111. Disponibil: <https://univagora.ro/jour/index.php/aijjs/article/view/6747/2142>;
 31. Popa Lilia, Unele considerente privind abuzul sexual și exploatare sexuală a copiilor în mediul online; În: „Interesul superior al copilului: abordare so-

- cio-culturală, normativă și jurisprudențială”. Culegere de comunicări. Vol. II. Materialele conferinței științifico-practice internaționale 30 septembrie – 1 octombrie 2022, Chișinău, 2023, p. 349-356. (467 p.). ISBN 978-9975-62-504-3. Disponibil: [https://conferinte.stiu.md/search_events?value=interesul+superior](https://conferinte.stiu.md/search_events?value=interesul+superior;);
32. Popa Lilia, Tactica audierii victimei minore în cazul abuzului sexual online. În: Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice, Ed. Editia II-a, 8 decembrie 2022, Chișinău. Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare” al MAI, 2022, Ediția II-a, pp. 482-492. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/482-492.pdf;
 33. Popa Lilia, Efectuarea prezentării spre recunoaștere în cazul abuzurilor sexuale online în privința copiilor. In: Probleme actuale privind respectarea drepturilor omului în procesul penal și activitatea specială de investigații, 10 noiembrie 2022, Chișinău. Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare” al MAI, 2022, pp. 70-77. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/70-77_22.pdf;
 34. Popa Lilia, Particularitățile efectuării măsurilor speciale de investigații în cazurile infracțiunilor de abuz sexual online. In: Prevenirea și combaterea criminalității: probleme, soluții și perspective , Ed. 5, 18 mai 2023, Chișinău. Chișinău: 2023, Ediția 5, pp. 260-267. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/260-267_3.pdf;
 35. Popa Lilia, International cooperation in the investigation of online child sexual abuse and sexual exploitation crimes. In: Prevenirea și combaterea criminalității: probleme, soluții și perspective , Ed. 6, 25 aprilie 2024, Chișinău. Chișinău: 2024, Ediția 6, pp. 309-316. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/309-316_6.pdf;
 36. ПОПА Л. Формы сексуального насилия и сексуальной эксплуатации несовершеннолетних в сети интернет. In: Материалы Международной научно-практической интернет-конференции «Тенденции и перспективы развития науки и образования в условиях глобализации»: Сб. науч. трудов. Переяслав, 2022. Вып. 86, pp.30-32 Disponibil: <https://0a30397da1.clvawcdnwnd.com/12ac69b5c0bec343f11779551473023e/2000004972a7312a733/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%2086-6.pdf?ph=0a30397da1>;
 37. Popa Lilia, Unele aspecte privind abuzul sexual și exploatare sexuală asupra copiilor în mediul online. In: Conferința științifică internațională „Prevenirea și combaterea violenței în familie”, 1-2 decembrie 2022: Culegere de comunicări, Volumul II, Chișinău 2023, pp.349-356. Disponibil: https://conferinte.stiu.md/sites/default/files/evenimente/Conferinta_30%20sept._1%20

- oct_Vol%20II.pdf;
38. Popa Lilia, Particularities of carrying out searches in cases of on-line child sexual abuse offences. In: Протидія кіберзлочинності та торгівлі людьми : зб. матеріалів Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Кам'янець-Подільський, 23 трав. 2024 р.), pp.134- 138. Disponibil: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/231e54c1-2c28-4c8a-befa-38c79967ff10/content>;
 39. Protocolul Facultativ la Convenția cu privire la drepturile copilului, referitor la vânzarea de copii, prostituția copiilor și pornografia infantilă, Organizația Națiunilor Unite, 06.09.2000. Ratificat de Republica Moldova prin Legea Nr. 29 din 22.02.2007. Publicat: 16.03.2007 în Monitorul Oficial Nr. 36 art. 153. Disponibil: <https://www.hotararicedo.ro/files/files/CONVENTIA%20CU%20PRIVIRE%20LA%20DREPTURILE%20COPILULUI%20-%20PROTOCOL%20FACULTATIV.pdf> [accesată: 16.07.2022];
 40. Purici Svetlana. Metodica cercetării infracțiunilor din domeniul informaticii. Teza de doctor în drept, Chișinău, 2018;
 41. Rădulescu Sorin, Abuzul sexual asupra copiilor, Editura Lumina Lex, București, 2003.
 42. Russu Sergiu, Botezatu Elena. Abuzul și exploatarea sexuală a copiilor cu utilizarea tehnologiilor informaționale și de comunicare. Compendiu de norme juridice și bune practici. Chișinău, 2021;
 43. Sentința Judecătorei Bălți, sediul Central, din 25.08.2023, emisă pe Dosarul nr. 1-730/2022. Disponibilă: https://jbl.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/02cb2dd6-bad7-453e-83e2-d950d06b49af
 44. Sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, din 01.04.2022, emisă în Dosarul nr. 1-269/2022. Disponibilă: https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/fc4c9a3f-6178-4c7a-9f5d-451a96ca2068 [accesată: 14.06.2023].
 45. Sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, din 06.06.2023, emisă pe Dosarul nr. 1-1742/2021. Disponibilă: https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/00f61f47-6084-40c6-ae70-fc79322eaff2
 46. Sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, din 11.03.2021, emisă pe Dosarul nr. 1-20132921-12-1-26102020. Disponibilă: https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/f3c1e641-9320-4a96-82bd-44b159b4b0e2
 47. Sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, din 11.07.2023, emisă în Dosarul nr. 1-14/2023. Disponibilă: https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/5b8ad03b-c9f9-4f8b-9bcd-181cfb979f0c [accesată: 17.11.2023].
 48. Sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, din 11.09.2023, emisă în Dosarul nr. 1-171/2023. Disponibilă: <https://jc.instante.justice.md/ro/>

- pigd_integration/pdf/58b0a942-d0c9-47e7-9e1d-3f52db7d7c70 [accesată: 22.11.2023];
49. Sentința Judecătorei Chișinău, sediul Buiucani, emisă în Dosarul nr. 1-1753/2021. Disponibilă: https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/618ab73c-109f-4fe6-8bf6-5a2a6a31f981 [accesată: 02.04.2023].
 50. Sentința Judecătorei Chișinău, sediul Central, din 23.07.2021, emisă în Dosarul nr. 1-446/2018. Disponibilă: https://jc.instante.justice.md/ro/pigd_integration/pdf/7fa8be2b-cb31-4dca-9ab2-855b6fb3d92b [accesată: 23.04.2023].
 51. Sentința nr.1-3405/19 din 02 decembrie 2020 prin care inculpatul D.C. a fost condamnat pentru comiterea infracțiunii prevăzute la art. 208/1 din Codul penal;
 52. Sfetcu Nicolae, Manualul investigatorului în criminalitatea informatică, Ghid introductiv pentru aplicarea dispozițiilor legale referitoare la criminalitatea informatică, București, 2004, p. 70. Disponibil: http://uploads.worldlibrary.net/uploads/pdf/20140512112438manualul_investigatorului_in_criminalitatea_informatica.pdf [accesată: 14.03.2022].
 53. Study on the Effects of New Information and Technologies on the Abuse and Exploitation of Children, UNODC. Disponibil: https://www.unodc.org/documents/Cybercrime/Study_on_the_Effects.pdf [accesată: 15.04.2023].
 54. Абрамова С., Методика расследования торговли несовершеннолетними, подмены ребенка и незаконного усыновления, Москва, 2009;
 55. Халиуллина А.Ф. Криминалистическая характеристика насильственных действий сексуального характера, совершенных в отношении малолетних и несовершеннолетних. In: Правовое государство: теория и практика, no. 1 (47), 2017, pp. 161-167.
 56. Халиуллина А.Ф. Характеристика личности несовершеннолетней потерпевшей по делам о насильственных действиях сексуального характера как элемент криминалистической характеристики преступления. In: Вестник Волгоградского государственного университета. Серия 5: Юриспруденция, no. 2, 2016;
 57. Халиуллина Айг. Ф. Особенности расследования насильственных действий сексуального характера, совершенных в отношении несовершеннолетних. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук. Уфа, 2018;

LISTA PUBLICAȚIILOR AUTORULUI LA TEMA TEZEI

Articole în reviste științifice autorizate de ANACEC

1) Popa L., Situații de urmărire penală în investigarea infracțiunilor de abuz sexual și exploatare sexuală a copiilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale *Criminal prosecution situations in the investigation of crimes of sexual abuse and sexual exploitation of children through the use of information technologies...*266). În: *Legea și Viața a Academiei „Ștefan cel Mare”* a M.A.I. al Republicii Moldova, nr. 2, Chișinău, 2024, p. 35-43. 158 p. ISSN 2587-4365; E-ISSN 2587-4373. Disponibil: https://academy.police.md/legea_si_viaata/legea-si-viaata-nr-2-2024;

2) Popa L., Metode de comitere a infracțiunilor cu caracter sexual online în privința copiilor în Republica Moldova *Methods of online sexual offenses committing regarding children in the Republic of Moldova....*266). În: *Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare”* a M.A.I. al Republicii Moldova, nr. 15, Chișinău, 2022, p. 266-275. 368 p. ISBN 978-9975-930-24-6. – ISSN 1857-0976. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/266-275.pdf;

3) Popa L. National and international cooperation in investigating crimes of child sexual abuse or sexual exploitation committed by using information technologies. In: *Agora International Journal of Juridical Sciences*, Vol. 18 No. 1 (2024), pp.102-111 Disponibil: <https://univagora.ro/jour/index.php/aijjs/article/view/6747/2142>;

4) Popa. L. Precedentele Curții Europene a Drepturilor Omului privind calificarea traficului de ființe umane, pag.77-85, 99 p. CZU 341.231.14:343.54, Chișinău, *Legea și Viața*, 2021, ISSN 1810-309X.

Articole publicate în conferințe științifice naționale

5) Popa L. *Unele considerente privind abuzul sexual și exploatare sexuală a copiilor în mediul online*; În: „Interesul superior al copilului: abordare socio-culturală, normativă și jurisprudențială”. Culegere de comunicări. Vol. II. Materialele conferinței științifico-practice internaționale 30 septembrie – 1 octombrie 2022, Chișinău, 2023, p. 349-356. (467 p.). ISBN 978-9975-62-504-3. Disponibil: https://conferinte.stiu.md/search_events?value=interesul+superior;

6) Popa L. Tactica audierii victimei minore în cazul abuzului sexual online. În: *Protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului în procesul asigurării ordinii și securității publice*, Ed. Editia II-a, 8 decembrie 2022, Chișinău. Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare” al MAI, 2022, Ediția II-a, pp. 482-492. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/482-492.pdf;

7) Popa L. Efectuarea prezentării spre recunoaștere în cazul abuzurilor sexuale online în privința copiilor. In: *Probleme actuale privind respecta-*

rea drepturilor omului în procesul penal și activitatea specială de investigații, 10 noiembrie 2022, Chișinău. Chișinău: Departamentul Editorial-Poligrafic al Academiei „Ștefan cel Mare” al MAI, 2022, pp. 70-77. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/70-77_22.pdf;

8) Popa L. Particularitățile efectuării măsurilor speciale de investigații în cazurile infracțiunilor de abuz sexual online. In: Prevenirea și combaterea criminalității: probleme, soluții și perspective , Ed. 5, 18 mai 2023, Chișinău. Chișinău: 2023, Ediția 5, pp. 260-267. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/260-267_3.pdf;

9) Popa L. International cooperation in the investigation of online child sexual abuse and sexual exploitation crimes. In: Prevenirea și combaterea criminalității: probleme, soluții și perspective, Ed. 6, 25 aprilie 2024, Chișinău. Chișinău: 2024, Ediția 6, pp. 309-316. Disponibil: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/309-316_6.pdf

Articole publicate în conferințe științifice internaționale

10) ПОПА Л. Формы сексуального насилия и сексуальной эксплуатации несовершеннолетних в сети интернет. In: Материалы Международной научно-практической интернет-конференции «Тенденции и перспективы развития науки и образования в условиях глобализации»: Сб. науч. трудов. Переяслав, 2022. Вып. 86, pp.30-32. Disponibil:<https://0a30397da1.clvawcdnwnd.com/12ac69b5c0bec343f11779551473023e/2000004972a7312a733/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%BD%D0%B8%D0%BA%2086-6.pdf?ph=0a30397da1>;

11) Popa L. Unele aspecte privind abuzul sexual și exploatare sexuală asupra copiilor în mediul online. In: Conferința științifică internațională „Prevenirea și combaterea violenței în familie”, 1-2 decembrie 2022: Culegere de comunicări, Volumul II, Chișinău 2023, pp.349-356. Disponibil:https://conferinte.stiu.md/sites/default/files/evenimente/Conferinta_30%20sept._1%20oct._Vol%20II.pdf;

12) Popa L. Particularities of carrying out searches in cases of online child sexual abuse offences. In: Протидія кіберзлочинності та торгівлі людьми: зб. матеріалів Міжнарод. наук.-практ. конф. (м. Кам'янець-Подільський, 23 трав. 2024 р.), pp.134- 138. Disponibil: <https://dSPACE.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/231e54c1-2c28-4c8a-befa-38c79967ff10/content>.

ADNOTARE

POPA Lilia. „Metodica cercetării abuzului sexual în privința copiilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale”. Teză de doctor în drept. Școala Doctorală Științe penale și Drept public a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova. Chișinău. 2024

Structura tezei: text de bază 211 pagini, adnotare în limbile română, engleză și rusă, lista abrevierilor, introducere, patru capitole divizate în paragrafe, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 227 surse, 4 anexe. Rezultatele obținute sunt publicate în 12 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: abuz sexual, exploatare sexuală a minorilor, tehnologii informaționale, criminalitate online, investigare criminalistică, probe digitale, trafic de copii, urmărire penală, metode de investigare, cooperare internațională etc.

Domeniul cercetării: criminalistică, expertiză judiciară, investigații operative.

Scopul și obiectivele lucrării: Scopul tezei îl constituie investigarea complexă a metodicii criminalistice privind cercetarea infracțiunilor de abuz sexual față de copii prin utilizarea tehnologiilor informaționale în vederea fundamentării unor practici inovatorii corespunzătoare noilor provocări de manifestare a criminalității. **Obiective:** studierea practicii de investigare a infracțiunilor legate de abuz sexual și exploatare sexuală a copiilor comise prin utilizarea tehnologiilor informaționale; elaborarea structurii și conținutului caracteristicii criminalistice a infracțiunilor legate de abuz sexual și exploatare sexuală a copiilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale, identificarea circumstanțelor care urmează a fi stabilite la cercetarea abuzului sexual în privința copiilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale; identificarea particularităților tacticii de efectuare a acțiunilor concrete de investigare; formularea recomandărilor menite să îmbunătățească eficacitatea detectării, depistării și investigării infracțiunilor din categoria analizată, etc.

Noutatea și originalitatea științifică: Noutatea științifică a prezentei cercetării derivă din faptul că reprezintă prima cercetare exhaustivă a infracțiunilor de abuz sexual față de copii prin intermediul tehnologiilor informaționale. Teza contribuie la analiza critică dintr-o nouă perspectivă doctrinară, oferind suport teoretic și aplicativ pentru domeniul de referință.

Rezultatele obținute se concretizează în tezele științifice principale promovate spre susținere și în **problema științifică importantă soluționată** care constă în conturarea cadrului criminalistic în cauzele privind abuzul sexual față de copii prin utilizarea tehnologiilor informaționale, fundamentarea științifică a algoritmului acțiunilor de urmărire penală și a măsurilor speciale de investigații, fapt de natură să contribuie la eficientizarea acestui proces în ansamblul general de combatere a infracțiunilor vizate.

Semnificația teoretică a tezei: Cercetarea contribuie semnificativ la dezvoltarea teoriei criminalistice prin aprofundarea metodelor de investigare a infracțiunilor de abuz și exploatare sexuală a copiilor comise prin intermediul tehnologiilor informaționale. Lucrarea clarifică și structurează tacticile și metodologiile existente, adaptându-le la noile realități tehnologice și propunând proceduri inovatoare pentru investigarea eficientă a acestor infracțiuni.

Valoarea aplicativă a tezei: Rezultatele cercetării și concluziile autorului vor fi promovate și diseminate prin diverse metode, care vor fi folosite și aplicate atât în activitatea de cercetare, precum și în activitatea practică a organelor judiciare. Rezultatele cercetărilor obținute au fost publicate în diverse reviste științifice, precum și în cadrul conferințelor naționale și internaționale.

Implementarea rezultatelor științifice: Concluziile formulate în cadrul tezei de doctorat pot fi de un real folos în procesul de elaborare și perfecționare a reglementărilor cu privire la subiectul urmăririi penale în cazurile privind abuzul sexual a copiilor prin utilizarea tehnologiilor informaționale și ca instrumentar pentru lucrătorii practicieni în domeniul dreptului în latura cercetării și descoperirii infracțiunilor de acest gen.

ANNOTATION

POPA Lilia. „The Methodology for Investigating Child Sexual Abuse through the Use of Information Technologies”. PhD thesis in law. Doctoral School of Criminal Sciences and Public Law of the Academy “Ștefan cel Mare” of the MIA of the Republic of Moldova. Chișinău. 2024

Structure of the Thesis: The thesis comprises 211 pages of main text, annotations in Romanian, English, and Russian, a list of abbreviations, an introduction, four chapters divided into paragraphs, general conclusions and recommendations, a bibliography of 227 sources, and four annexes. The results of the research have been published in 12 scientific works.

Keywords: sexual abuse, sexual exploitation of minors, informational technologies, online crime, forensic investigation, digital evidence, child trafficking, criminal investigation, investigative methods, international cooperation, etc.

Field of Research: Forensics, judicial expertise, and operative investigations.

Purpose and Objectives of the Thesis: The purpose of the thesis is to conduct a comprehensive investigation of the forensic methodology for examining sexual abuse offenses against children perpetrated through the use of informational technologies, with the aim of developing innovative practices tailored to the new challenges posed by criminal behavior. The objectives include: analyzing the investigative practices regarding offenses involving sexual abuse and exploitation of children committed using informational technologies; developing the structure and content of the forensic profile of offenses involving sexual abuse and exploitation of children through informational technologies; identifying the circumstances to be established during the investigation of child sexual abuse committed using informational technologies; determining the tactical particularities of specific investigative actions; formulating recommendations aimed at improving the effectiveness of detecting, addressing, and investigating offenses of this nature, among others.

Scientific Novelty and Originality: The scientific novelty of this research lies in its status as the first comprehensive study of child sexual abuse offenses committed through informational technologies. The thesis offers critical analysis from a new doctrinal perspective, providing theoretical and practical support for the field of reference. **The results** are reflected in the main scientific theses submitted for defense and the important scientific problem addressed, which is the delineation of the forensic framework for cases of child sexual abuse committed through informational technologies, along with the scientific foundation of the algorithm for criminal investigation actions and special investigative measures, thereby contributing to the overall efficiency of combating these offenses.

Theoretical Significance of the Thesis: The research significantly contributes to the development of forensic theory by deepening the methods for investigating child sexual abuse and exploitation offenses perpetrated through informational technologies. The work clarifies and structures existing tactics and methodologies, adapting them to the new technological realities while proposing innovative procedures for effectively investigating these offenses.

Applied Value of the Thesis: The research results and the author's conclusions will be promoted and disseminated through various methods and applied in both research activities and the practical work of judicial bodies. The research findings have been published in various scientific journals and presented at national and international conferences.

Implementation of Scientific Results: The conclusions formulated in the doctoral thesis can provide substantial support in drafting and refining regulations on the subject of criminal investigation in cases of child sexual abuse committed through informational technologies. They also serve as a practical toolkit for professionals in the field of law, particularly in investigating and uncovering such offenses.

АННОТАЦИЯ

ПОПА Лилия. „Методика расследования сексуального насилия в отношении детей с использованием информационных технологий“. Диссертация доктора юридических наук. Докторская школа уголовных наук и публичного права Академии «Штефан чел Маре» МВД Республики Молдова. Кишинэу. 2024

Структура диссертации: Диссертация состоит из 211 страниц основного текста, аннотации на румынском, английском и русском языках, списка сокращений, введения, четырёх глав, разделённых на параграфы, общих выводов и рекомендаций, библиографии из 227 источников и четырёх приложений. Результаты исследования опубликованы в 12 научных работах.

Ключевые слова: сексуальное насилие, сексуальная эксплуатация несовершеннолетних, информационные технологии, интернет-преступления, судебное расследование, цифровые доказательства, торговля детьми, уголовное преследование, методы расследования, международное сотрудничество и др.

Область исследования: криминалистика, судебная экспертиза, оперативно-розыскная деятельность.

Цель и задачи диссертации: Целью диссертации является комплексное исследование криминалистической методики расследования преступлений, связанных с сексуальным насилием над детьми, совершённых с использованием информационных технологий, а также разработка инновационных практик, соответствующих новым вызовам в области преступности. Основные задачи включают: изучение практики расследования преступлений, связанных с сексуальным насилием и эксплуатацией детей, совершённых с использованием информационных технологий; разработка структуры и содержания криминалистической характеристики преступлений, связанных с сексуальным насилием и эксплуатацией детей с использованием информационных технологий; определение обстоятельств, подлежащих установлению при расследовании преступлений, связанных с сексуальным насилием над детьми, совершённых с использованием информационных технологий; определение тактических особенностей проведения конкретных следственных действий; формулирование рекомендаций, направленных на повышение эффективности выявления, расследования и раскрытия преступлений данной категории и др.

Научная новизна и оригинальность: Научная новизна данного исследования заключается в том, что оно представляет собой первое исчерпывающее исследование преступлений, связанных с сексуальным насилием над детьми, совершённых с использованием информационных технологий. Диссертация предлагает критический анализ с новой доктринальной точки зрения, предоставляя теоретическую и практическую базу для соответствующей области. Результаты отражены в основных научных тезисах, выдвинутых на защиту, и в решении важной научной проблемы, заключающейся в формировании криминалистической основы для дел, связанных с сексуальным насилием над детьми, совершённым с использованием информационных технологий, а также в научном обосновании алгоритма следственных действий и специальных мер расследования, что способствует повышению эффективности противодействия этим преступлениям.

Теоретическая значимость диссертации: Исследование вносит значительный вклад в развитие криминалистической теории, углубляя методы расследования преступлений, связанных с сексуальным насилием и эксплуатацией детей, совершённых с использованием информационных технологий. Работа уточняет и структурирует существующие тактики и методологии, адаптируя их к новым технологическим реалиям, а также предлагает инновационные процедуры для эффективного расследования таких преступлений.

Практическая ценность диссертации: Результаты исследования и выводы автора будут продвигаться и распространяться различными методами, применяться как в научно-исследовательской деятельности, так и в практической работе судебных органов. Результаты исследования опубликованы в различных научных журналах, а также представлены на национальных и международных конференциях.

Внедрение научных результатов: Выводы, сформулированные в рамках докторской диссертации, могут быть использованы в процессе разработки и совершенствования нормативных актов, касающихся уголовного преследования в случаях сексуального насилия над детьми, совершённого с использованием информационных технологий. Они также могут служить инструментом для практиков в области права в части расследования и раскрытия таких преступлений.

POPA LILIA

**METODICA CERCETĂRII ABUZULUI SEXUAL ÎN PRIVINȚA
COPILOR PRIN UTILIZAREA TEHNOLOGIILOR
INFORMAȚIONALE**

**Specialitatea: 554.04 – Criminalistică, expertiză judiciară,
investigații operative**

Rezumatul tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: 02.12.2024

Hârtie ofset. Tipar ofset.

Coli de tipar: 2,40

Formatul hârtiei 60x90/16

Tiraj 20 ex.

Comanda nr. 172

Tiparul executat la Editura „UNIVERSUL”
mun. Chișinău, str. Vlaicu Pârcălab nr. 45,
Republica Moldova